

Barne- og familiedepartementet

Ref: Høring politiattest for personer som er i kontakt med mindreårige 19/2804

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Øvre Slottsgate 2B, 0157 Oslo

Telefon (+47) 21 56 76 50

post@frivillighetnorge.no

www.frivillighetnorge.no

Høringssvar fra Frivillighet Norge – politiattest for personer som er i kontakt med mindreårige

Vi viser til høringsbrev av 15. juli 2019 fra Barne-, og familiedepartementet angående politiattester for personer som er i kontakt med mindreårige. I etterkant av at høringsbrevet ble sendt ut, er saken drøftet på nettverksgruppemøte i Frivillighet Norge den 29. august 2019. Frivillighet Norge takker for muligheten til å komme med innspill og sender med dette over vårt høringssvar.

Om Frivillighet Norge

Frivillighet Norge er et interessepolitisk samarbeidsforum for frivillige organisasjoner med mer enn 300 medlemmer, som har om lag 50 000 lokale lag og foreninger over hele landet. Frivilligheten er en hjørnestein i et levende demokrati og i velferdssamfunnet. Det er viktig at myndighetene gir frivillige organisasjoner større handlingsrom og bedre rammebetingelser.

Frivillighet Norge uttaler seg i saker som berører frivillige organisasjoners rammebetingelser. Vi begrenser oss her derfor til å uttale oss om de endringene som berører frivillige organisasjoners mulighet til å innhente politiattester.

Tettere statlig regulering

Intensjonene bak en innstramming og endring i de aktuelle hjemlene er svært god, og det er viktig med effektive tiltak i arbeidet med å forebygge overgrep mot mindreårige. Frivillighet Norge ønsker allikevel å vektlegge at det er organisasjonene selv som best kjenner sine målgrupper og aktiviteter, og dermed er best i stand til å vurdere hvilke tiltak som vil være effektive for å forebygge overgrep i egen organisasjon. Noen av de foreslåtte endringene er også i konflikt med prinsippet om forenkling. For eksempel vil forslaget om å vurdere en endring fra anledning til plikt, kunne medføre utilsiktet merarbeid for frivilligheten, uten at dette nødvendigvis vil gi bedre forebygging. Mer om dette senere i notatet.

Vandelskontroll som forebyggende tiltak har alene begrenset verdi

Et samlet innspill fra våre medlemsorganisasjoner er at politiattest som forebyggende tiltak i seg selv har sine begrensninger. Krav om å levere politiattest har en avskrekkende effekt, og vi ser viktigheten av å ha systemer som kan luke ut potensielle overgripere. Samtidig gir ikke dette alene en garanti for at overgrep ikke kan forekomme, og er heller ikke alltid det mest hensiktsmessige tiltaket. Det er ikke slik at man har gjort nok i arbeidet mot overgrep mot mindreårige ved å tydeliggjøre og utvide regelverket for innhenting av vandelsattester. Det er viktig at både myndigheter og frivillige organisasjoner har et bredere perspektiv i arbeidet med å forebygge overgrep mot mindreårige, og ikke bruker vandelsattestpraksisen som en hvilepute.

Et analogt, usikkert og arbeidskrevende system

Et annet tydelig innspill fra våre medlemsorganisasjoner er at rutinene for å hente ut attester er svært analoge, arbeidskrevende og lite egnet for å sikre at rett informasjon faktisk når organisasjonen. Ordningen slik den er i dag er lett å omgå om man skulle ønske det, da det er den som attesten hentes ut på, som selv har ansvar for å videreformidle den. Det at man opererer med utskrifter og pdf-dokumenter som ikke kan spores eller kvalitetssikres, gjør at det er lett å forfalske dokumenter skulle man ønske det. Det er et klart ønske fra sektoren at denne informasjonen skal kunne sendes direkte til organisasjonene når en attest er forespurt. I tråd med de politiske vedtakene om forenkling og digitalisering bør et viktig system som dette prioriteres.

Fra anledning til plikt

Arbeidsgruppen foreslår at fagdepartementene bør vurdere å endre reglene slik at hjemler om barneomsorgsattest, som hovedregel skal være obligatoriske. Frivillighet Norge støtter intensjonen bak et slikt forslag, men er allikevel kritiske til en slik endring når det gjelder frivillige organisasjoners hjemmel for å be om attester. Dette henger både sammen med de allerede nevnte punktet om politiattestens begrensede verdi som frittstående tiltak, og hvor mye ressurser man må bruke på å innhente attester.

En slik endring vil bety en inngripen i praksiser hvor frivillige organisasjoner tidligere har kunnet gjøre egne vurderinger på om politiattest en nødvendighet eller ikke. Et godt eksempel er barne- og ungdomsorganisasjoner, hvor det ikke er en uvanlig at man har styremedlemmer både over og under myndighetsalder i samme styre. Det er også stort gjennomtrekk av tillitsvalgte i denne typen organisasjoner, og det å hele tiden måtte hente inn nye attester vil kreve store ressurser. Slik lovverket er nå, kan organisasjonen selv gjøre en vurdering på om politiattest i denne sammenhengen er et relevant forebyggende tiltak eller ikke. At frivillige organisasjoner selv skal kunne gjøre denne typen vurderinger er også i tråd med regjeringens ambisjon om en sterk og uavhengig frivillig sektor.

Det legges også opp til at det finnes tilfeller der det «foreligger særskilte hensyn som tilsier at hjemlene ikke skal være obligatoriske». Dersom man legger opp til en endring, mener Frivillighet Norge at hjemmelen som omfatter frivillige organisasjoner bør være et slikt unntak. Virksomhetene som omfattes av denne hjemmelen er så mangfoldig, at det er mest hensiktsmessig og effektivt at organisasjonene selv får myndigheten til å vurdere politiattest som virkemiddel, og ikke at det blir en plikt.

Det er dessuten et viktig element at dersom man går for en slik endring, må det også prioriteres ressurser i det offentlige for å effektivt kunne utstede attester. Slik ordningen er nå er det mange som opplever å motta attester for sent, grunnet tregheter i behandlingssystemet. Konsekvensen av det kan være at man ikke får sjekket vandel på alle man burde, noe som igjen svekker systemets nytteverdi.

Organisert treningsvirksomhet

Når det gjelder forslaget om å regulere «organisert treningsvirksomhet som ikke skjer i samarbeid med det offentlige» inn under politiregisterforskriftens §34-13, er Frivillighet Norge positive. Det er risikoen for overgrep som må være den definerende faktoren, og ikke hvem som organiserer aktiviteten. At regelverket ikke skiller på typer organisert trening er både riktig og viktig.

Anledning til å hente ut oppdaterte opplysninger eller nye attester

Flere av våre medlemsorganisasjoner stiller seg undrende til at forslaget til endringer er avgrenset mot å vurdere adgang til fornyet vandelskontroll, og melder et ønske om å med jevnlig

intervaller kunne innhente politiattester. For mange frivillige organisasjoner er det en utfordring at det ikke er mulig å hente inn nye eller oppdaterte opplysninger, når en attest først er utstedt. I praksis betyr dette at en vandelsattest kan bli irrelevant ganske raskt, og dette er også med på å gi ordningen mindre relevans som forebyggende tiltak. Frivillighet Norge ønsker med bakgrunn i dette å løfte frem behovet for en ny vurdering av denne praksisen.

Det er også spilt inn at det bør vurderes et system hvor organisasjoner kan varsles, eller oppdaterte attester automatisk kan utstedes, dersom en person dømmes for alvorlig brudd på straffeloven, etter å ha levert en politiattest uten relevante merknader. Muligheten til å innhente, eller automatisk motta, ny og oppdatert informasjon, vil på mange måter imøtekomme kritikken som er mot ordningens begrensede verdi.

Avslutning

Frivillighet Norge stiller gjerne på møte med departementet for å utdype våre innspill.

Oslo, 30.10.19

Med vennlig hilsen

Stian Slotterøy Johnsen

Generalsekretær

Marte Oraug Skogtrø

Rådgiver